A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (tizedik tanács)

2025. október 23.*

„Előzetes döntéshozatal – (EU) 2015/2302 irányelv – Utazási csomagok és utazási szolgáltatásegyüttesek – Az utazási csomag teljesítése – A nyújtott szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése – A 14. cikk (1) bekezdése – Megfelelő árengedményhez való jog – A 14. cikk (2) bekezdése – Megfelelő kártérítéshez való jog – A 14. cikk (3) bekezdésének b) pontja – Az utazó kártérítéshez való jogát kizáró körülmények – A nyújtott szolgáltatások előre nem látható vagy elháríthatatlan, olyan harmadik félnek felróható nem szerződésszerű teljesítése, aki nem áll kapcsolatban az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározott utazási szolgáltatások nyújtásával – A vétkesség bizonyítása – 4. cikk – A harmonizáció szintje – Teljes visszatérítés a szolgáltatások részleges teljesítése ellenére – 1. cikk – A fogyasztóvédelem magas szintje – 25. cikk – Szankciók – A 3. cikk 12. pontja – Az »elháríthatatlan és rendkívüli körülmények« fogalma – Közhatalmi aktus”

A C-469/24. sz. [Tuleka][i] ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sąd Rejonowy w Rzeszowie (rzeszówi kerületi bíróság, Lengyelország) a Bírósághoz 2024. július 3-án érkezett, 2024. március 27-i határozatával terjesztett elő a

B. F. (1),

B. F. (2)

és

a **Z. sp. z o.o**.

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (tizedik tanács),

tagjai: E. Regan, tanácselnökként eljárva, D. Gratsias és B. Smulders (előadó) bírák,

főtanácsnok: L. Medina,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

* Az eljárás nyelve: lengyel.

[i] A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna és D. Lutostańska, meghatalmazotti minőségben,

– a cseh kormány képviseletében M. Smolek, S. Šindelková és J. Vláčil, meghatalmazotti minőségben,

– a görög kormány képviseletében Z. Chatzipavlou és C. Kokkosi, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében I. Rubene és A. Szmytkowska, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatásegyüttesekről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, továbbá a 90/314/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2015. L 326., 1. o.) 1. cikkének, 3. cikke 12. pontjának, 4. cikkének és 14. cikke (1)–(3) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet két utas, B. F. (1) és B. F. (2), valamint a Z. sp. z. o.o. utazásszervező közötti jogvitában terjesztették elő, amelynek tárgya az utazási csomag nem szerződésszerű teljesítése miatt az utasok által benyújtott visszatérítési és kártérítési kérelem.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 2015/2302 irányelv (3) és (31) preambulumbekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(3) Az [EUMSZ 169. cikk] (1) bekezdése és [az EUMSZ 169. cikk] (2) bekezdésének a) pontja előírja, hogy az Uniónak az EUMSZ 114. [cikk] alapján elfogadott intézkedések révén hozzá kell járulnia a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosításához.

[…]

(31) Szükséges, hogy az utazók – a várható költségmegtakarítások, valamint az utazási szolgáltatások más módon való hasznosításából származó bevétel figyelembevételével megállapított, megfelelő és indokolt mértékű lemondási díj megfizetése ellenében – az utazási csomag megkezdése előtt bármikor felmondhassák az utazási csomagra vonatkozó szerződést. Biztosítani kell továbbá számukra a jogot arra, hogy díjmentesen

felmondhassák az utazási csomagra vonatkozó szerződést, amennyiben elháríthatatlan és rendkívüli körülmények lényegesen befolyásolják az utazási csomag teljesítését. Ez kiterjedhet például a háborúra és más olyan súlyos biztonsági problémára, mint a terrorizmus, valamint az emberi egészséget veszélyeztető jelentős kockázatokra, például az úti cél helyén terjedő súlyos betegségekre, továbbá a természeti katasztrófákra, például az árvizekre vagy a földrengésekre, illetve az olyan időjárási körülményekre, amelyek következtében lehetetlen az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározott módon biztonságosan elutazni a célállomásra.”

4 Ezen irányelv „Tárgy” című 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv célja, hogy hozzájáruljon a belső piac megfelelő működéséhez és a fogyasztók lehető legegységesebb, magas szintű védelmének megvalósulásához azáltal, hogy az utazók és kereskedők közötti, utazási csomagokra és utazási szolgáltatásegyüttesekre vonatkozó szerződések tekintetében közelíti a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek bizonyos vonatkozásait.”

5 Ezen irányelv „Fogalommeghatározások” című 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[…]

12. »elháríthatatlan és rendkívüli körülmények«: az ilyen körülményekre hivatkozó fél által nem befolyásolható olyan helyzet, és amelynek [helyesen: olyan helyzet, amelynek] következményeit valamennyi ésszerű intézkedés megtétele esetén sem lehetett volna elhárítani.

13. »nem szerződésszerű teljesítés«: az utazási csomagot alkotó utazási szolgáltatások teljesítésének elmulasztása vagy hibás teljesítése;

[…]”

6 Ugyanezen irányelvnek „A harmonizáció szintje” című 4. cikke a következőképpen szól:

„Ha ez az irányelv másként nem rendelkezik, a tagállamok nem tarthatnak fenn és nem vezethetnek be nemzeti jogukban az ebben az irányelvben megállapított rendelkezésektől eltérő rendelkezéseket, ideértve az ezen irányelvben foglaltaknál szigorúbb vagy kevésbé szigorú rendelkezéseket is, amelyek az utazók eltérő szintű védelmét biztosítanák.”

7 A 2015/2302 irányelvnek a „Felelősség az utazási csomag teljesítéséért” című 13. cikke a következőket írja elő:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy az utazásszervező legyen felelős az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározott utazási szolgáltatások teljesítéséért, függetlenül attól, hogy a szolgáltatások teljesítésére az utazásszervező vagy más utazási szolgáltatók kötelesek-e.

A tagállamok nemzeti jogukban fenntarthatnak, illetve bevezethetnek olyan rendelkezéseket, amelyeknek értelmében az utazásközvetítő is felelős az utazási csomagban foglalt szolgáltatások teljesítéséért. Ebben az esetben a 7. cikkben, valamint a III. fejezetben, e fejezetben és az V. fejezetben foglalt, az utazásszervezőre vonatkozó rendelkezések az utazásközvetítőre is értelemszerűen alkalmazandók.

[…]

(3) Abban az esetben, ha bármely utazási szolgáltatás teljesítése nem felel meg az utazási csomagra vonatkozó szerződésnek, az utazásszervező köteles orvosolni a nem szerződésszerű teljesítést, kivéve, ha:

a) az lehetetlen; vagy

b) aránytalan költségekkel jár a nem szerződésszerű teljesítés mértékének és az érintett utazási szolgáltatások értékének figyelembevételével.

Amennyiben az utazásszervező az ezen bekezdés első albekezdése a) vagy b) pontjában megjelölt ok miatt nem orvosolja a nem szerződésszerű teljesítést, a 14. cikk alkalmazandó.

[…]

(5) Abban az esetben, ha az utazási szolgáltatások jelentős része nem biztosítható az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározott módon, az utazásszervező köteles az utazó részére többletköltség felszámítása nélkül, lehetőség szerint a szerződésben meghatározottakkal azonos vagy magasabb színvonalú, megfelelő alternatív szolgáltatásokat felajánlani az utazónak az utazás folytatására, beleértve azt az esetet is, amikor az utazót nem tudja a megállapodásnak megfelelően visszajuttatni az indulási helyre.

Amennyiben a felajánlott alternatív szolgáltatás alacsonyabb színvonalú az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározottnál, az utazásszervező köteles az utazónak megfelelő árengedményt biztosítani.

Az utazó kizárólag akkor utasíthatja el a felajánlott alternatív szolgáltatást, ha az nem mérhető össze az utazási csomagra vonatkozó szerződésben foglaltakkal, illetve ha a biztosított árengedmény nem megfelelő.

[…]”

8 Ezen irányelv „Árengedmény és kártérítés” című 14. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy az utazó megfelelő árengedményre legyen jogosult azon időtartam tekintetében, amely alatt nem volt szerződésszerű a teljesítés, kivéve, ha az utazásszervező bizonyítja, hogy a nem szerződésszerű teljesítés az utazónak róható fel.

(2) Az utazó megfelelő kártérítésre jogosult az utazásszervezőtől minden olyan kárért, amely az utazót a szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése miatt éri. A kártérítést indokolatlan késedelem nélkül meg kell fizetni.

(3) Az utazó nem jogosult kártérítésre, ha az utazásszervező bizonyítja, hogy a nem szerződésszerű teljesítés:

a) az utazónak róható fel;

b) olyan harmadik félnek róható fel, aki nem áll kapcsolatban az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározott utazási szolgáltatások nyújtásában [helyesen: nyújtásával], valamint a nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan; vagy

c) elháríthatatlan és rendkívüli körülmények miatt következett be.

[…]”

9 Ezen irányelv „Szankciók” című 25. cikke szerint:

A tagállamok meghatározzák az ezen irányelvnek megfelelően elfogadott tagállami rendelkezések megsértéséért kirótható szankciókra vonatkozó szabályokat, továbbá megtesznek minden szükséges intézkedést e szankciók érvényesítése érdekében. Az előírt szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük.”

A lengyel jog

10 A 2017. november 24-i ustawa o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatásegyüttesekről szóló törvény; Dz. U. 2017., 2361. tétel) alapeljárásra alkalmazandó változatának (a továbbiakban: az utazásról szóló törvény) 4. cikkében a következőket írja elő:

„[…]

15) »elháríthatatlan és rendkívüli körülmények«: az ilyen körülményekre hivatkozó fél által nem befolyásolható olyan helyzet, amelynek következményeit valamennyi ésszerű intézkedés megtétele esetén sem lehetett volna elhárítani;

16) »nem szerződésszerű teljesítés«: az utazási csomagot alkotó utazási szolgáltatások teljesítésének elmulasztása vagy hibás teljesítése;

[…]”

11 E törvény 50. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az utazó árengedményre jogosult arra az időszakra, amelynek tekintetében a nem szerződésszerű teljesítést megállapították, kivéve, ha a nem szerződésszerű teljesítést kizárólag az utazó cselekménye vagy mulasztása idézte elő.

(2) Az utazó megfelelő kártérítésre jogosult minden olyan vagyoni és nem vagyoni kárért, amely őt a szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése miatt éri. Az utazásszervező köteles a vagyoni és nem vagyoni kárt haladéktalanul megtéríteni.

(3) Az utazó nem jogosult vagyoni, illetve nem vagyoni kártérítésre a nem szerződésszerű teljesítés miatt, ha az utazásszervező bizonyítja, hogy:

1) a nem szerződésszerű teljesítés az utazónak róható fel;

2) a nem szerződésszerű teljesítés olyan harmadik fél vétkes magatartásának tudható be, aki nem áll kapcsolatban az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározott utazási szolgáltatások nyújtásával, valamint a nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan;

3) a nem szerződésszerű teljesítés elháríthatatlan és rendkívüli körülmények miatt következett be.

[…]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

12 Az alapeljárás felperesei 2022. július 27-én 8696 lengyel zloty (PLN) (hozzávetőleg 2048 euró) díj ellenében szerződést kötöttek az alapeljárás alperesével egy utazásra és egy ötcsillagos albániai szállodában való „*all inclusive*” tartózkodásra a 2023. szeptember 1. és 2023. szeptember 8. közötti időszakra.

13 Az alapeljárás felperesei tartózkodásuk első napján a szálloda két úszómedencéje bontási munkálatainak zajára ébredtek. E munkálatok e tartózkodás első napjától a negyedik napjáig, 7.30-tól 19.30-ig tartottak. E munkálatokat az albán hatóságok rendelték el, és azokra különböző médiaorgánumok és a rendőrség jelenlétében került sor. E munkálatok során elbontották az úszómedencéket, a tengerparti sétányt, a tengerhez vezető kövezett partszakaszt és a tengerparti infrastruktúrát.

14 Ugyanezen tartózkodás alatt az alapeljárás felperesei hosszú sorban állva vártak az étkezésre, és kénytelenek voltak a megadott időszak elején érkezni, mivel a felszolgált ételek mennyisége csekély volt. Valamint a 17 órára tervezett uzsonnaszolgáltatás is elmaradt.

15 Továbbá e tartózkodás utolsó három napján munkálatok kezdődtek e szálloda ötödik emeletének megépítésére. Az ehhez szükséges építőanyagokat a szálloda vendégei által használt liftekkel szállították.

16 E tartózkodást követően az alapeljárás felperesei 22 696 PLN (hozzávetőleg 5346 euró) összegű kártérítés megfizetését kérték az alapeljárás alperesétől, jelezve, hogy 8696 PLN (hozzávetőleg 2048 euró) az alapeljárás tárgyát képező utazási csomagra vonatkozó szerződés alapeljárás alperese általi hibás teljesítése miatti vagyoni káruk megtérítéséül, 14 000 PLN (hozzávetőleg 3298 euró) pedig a nem vagyoni káruk megtérítéséül szolgál.

17 Az alapeljárás alpesese ezen összeg kifizetését megtagadta. Arra hivatkozott, hogy mivel az érintett bontási munkák az albán hatóságok azon határozatának következményei, amelynek alá kell vetnie magát, olyan elháríthatatlan és rendkívüli körülmények közé került, amelyek mentesítik az alapeljárás felperesei kárának megtérítésére vonatkozó kötelezettség alól. Azt is közölte, hogy az alapeljárás felpereseinek 750 PLN (hozzávetőleg 165 euró) értékű utalványt ajánlott fel a bontási munkálatok által okozott nem szerződésszerű teljesítés ellentételezéseként.

18 Az e jogvitában eljáró kérdést előterjesztő bíróság először is arra keresi a választ, hogy az utazásról szóló törvény 50. §-a (3) bekezdésének 2. pontja összeegyeztethető-e a 2015/2302 irányelvvel, amennyiben e rendelkezés előírja, hogy az utazó nem szerződésszerű teljesítés esetén nem jogosult kártérítésre, ha az utazásszervező bizonyítja, hogy a nem szerződésszerű teljesítés az utazási

csomagra vonatkozó szerződésben foglalt utazási szolgáltatások nyújtásában részt nem vevő harmadik személynek róható fel, és e nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan.

19 E bíróság szerint a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontja kizárja az utazónak az érintett utazásszervező általi kártérítését, ha ez utóbbi bizonyítja, hogy a nem szerződésszerű teljesítés a szóban forgó utazási csomagra vonatkozó szerződésben foglalt utazási szolgáltatások nyújtásában részt nem vevő harmadik személynek róható fel, és hogy e nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan, anélkül hogy ezen utazásszervezőnek bizonyítania kellene e harmadik személy vétkességét. Az utazásszervezőt terhelő, az utazásról szóló törvény 50. §-a (3) bekezdésének 2. pontjában előírt, harmadik személy vétkességének bizonyítására vonatkozó kötelezettség ellentétes a 2015/2302 irányelv 4. cikkében előírt teljes harmonizációval, amelyet megerősít a 2015/2302 irányelv által hatályon kívül helyezett, a szervezett utazási formákról szóló, 1990. június 13-i 90/314/EGK tanácsi irányelv (HL 1990. L 158., 59. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 10. kötet, 132. o.) 8. cikkéből eredő történeti értelmezés. A vétkességre vonatkozó feltétel megköveteli mind az objektív vizsgálatot, vagyis a magatartás jogellenességének értékelését, mind pedig a szubjektív vizsgálatot, vagyis az elkövetői magatartás értékelését, anélkül hogy ezt a 2015/2302 irányelv előírná.

20 Másodszor, tekintettel arra, hogy az alapeljárás alperese csak kis részben teljesítette az alapeljárás felpereseinek a szóban forgó utazási csomagra vonatkozó szerződésben előírt szolgáltatásokat, az említett bíróság arra keresi a választ, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) bekezdése értelmében helyt lehet-e adni e felperesek azon kérelmének, amely az alapeljárás alperesének az utazási csomagjukért fizetett teljes ár visszatérítésére irányul.

21 E tekintetben megjegyzi, hogy szó szerinti szempontból a „megfelelő árcsökkentés” kifejezés a maximális csökkentést is magában foglalja, következésképpen e kifejezések lehetővé teszik az utasok által fizetett teljes ár visszatérítését. Az ilyen maximális csökkentés indokolt, ha úgy tekinthető, hogy az érintett utazásszervező értéktelen szolgáltatást nyújtott.

22 A kérdést előterjesztő bíróság szerint e maximális csökkentés akkor is indokolt lehet, ha az utazók súlyos meg nem feleléssel szembesülnek. A 2015/2302 irányelv (3) preambulumbekezdése, amelyből kitűnik, hogy ezen irányelv célja a fogyasztóvédelem magas szintjének eléréséhez való hozzájárulás, alátámasztja ezt a megközelítést. E célra tekintettel a nem szerződésszerű teljesítés szintjének, amely azzal a következménnyel jár, hogy az érintett utazásszervező által nyújtott szolgáltatás értéktelen volt, súlyos meg nem felelésnek kell lennie.

23 E bíróság mindazonáltal arra keresi a választ, hogy amennyiben az utasok a szerződésszerű teljesítés súlyos hiánya ellenére is igénybe vették a minimális szolgáltatásokat, az uniós jogalkotó által követett célokra tekintettel mégis helyt lehet-e adni ezen utazók azon kérelmének, amely az általuk fizetett teljes ár visszatérítésére irányul. Úgy véli, hogy ennek így kell lennie.

24 Harmadszor, e bíróság úgy véli, hogy tekintettel az albán hatóságok és az alapügyben szereplő szálloda tulajdonosa közötti, egyre erősödő és nyilvánosságra hozott konfliktusra, az alapeljárás alperesét mint szakmai szereplőt felelősségre lehet vonni azért, mert nem látta előre ezt a konfliktust.

25 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) és (2) bekezdésében említett megfelelő árengedményhez való jognak, valamint a meg nem felelés miatt elszenvedett kár megfelelő megtérítéséhez való

jognak kizárólag az a célja, hogy meg nem felelés esetén helyreállítsa az érintett felek közötti szerződéses egyensúlyt, vagy e jogokat szankciós és visszatartó elem is jellemzi a fogyasztók magas szintű védelmének biztosítása érdekében.

26 A kérdést előterjesztő bíróság szerint, ha úgy kellene tekinteni, hogy a 2015/2302 irányelv elfogadásával az uniós jogalkotó az utazási csomagok szervezőit a nem szerződésszerű teljesítés tűrésétől is vissza kívánta tartani, akkor az a tény, hogy a fogyasztók igénybe vettek bizonyos szolgáltatásokat, nem akadályozza meg az általuk megfizetett teljes összeg visszatérítését. Az utazásszervezőktől ugyanis megkövetelhető, hogy végezzék el az utazási piac elemzését annak ellenőrzésével, hogy fennáll-e a meg nem felelés konkrét kockázata. Így a megfelelő árcsökkentéshez való jog a fogyasztók teljes körű védelméhez vezetne, mivel szankciókat írna elő arra az esetre, ha ezt az elemzést nem megfelelően végzik el.

27 Negyedszer és utolsósorban e bíróság azt kívánja megtudni, hogy egy közhatalmi aktus a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 12. pontja értelmében vett „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalma alá tartozhat-e. E tekintetben megjegyzi, hogy az ilyen aktus kívül esik a címzettjének ellenőrzési körén abban az értelemben, hogy e címzett alárendeltségi viszonyban áll az érintett hatósággal szemben. Úgy véli azonban, hogy az ilyen aktus elfogadásához vezető közigazgatási eljárás jogszabályokon alapul, bizonyos ideig tart, és lehetővé teszi ezen aktus címzettjének részvételét. Ezenkívül e címzettnek lehetősége van arra, hogy jogorvoslattal éljen az említett jogi aktussal szemben. Ezenfelül megjegyzi, hogy a 2015/2302 irányelv (31) preambulumbekezdésében az uniós jogalkotó pontosítja az „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalmát. Ez magában foglalja többek között a háborút, a terrorizmust, a célállomáson súlyos betegség megjelenését vagy olyan természeti katasztrófákat, mint az árvizek, a földrengések vagy az olyan időjárási körülmények, amelyek lehetetlenné teszik az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározott célállomásra való biztonságos utazást. E felsorolás nem teszi lehetővé annak feltételezését, hogy az olyan közhatalmi aktus, mint a turisztikai infrastruktúra egy részének elbontását elrendelő határozat, elháríthatatlan és rendkívüli körülménynek minősül.

28 E körülmények között a Sąd Rejonowy w Rzeszowie (rzeszówi kerületi bíróság, Lengyelország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni [a 2015/2302 irányelv] 14. cikke (3) bekezdése b) pontjának és 4. cikkének rendelkezéseit, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés alkalmazása, mint [az utazásról szóló törvény] 50. cikke (3) bekezdésének 2. pontja, amennyiben e rendelkezés előírja az utazásszervező számára annak bizonyítását, hogy fennállnak a feltételei annak, hogy a nem szerződésszerű teljesítés olyan harmadik félnek róható fel, aki nem áll kapcsolatban az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározott utazási szolgáltatások nyújtásával, ha a nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan?

2) Úgy kell-e értelmezni [a 2015/2302 irányelv] 14. cikkének (1) bekezdését, hogy azzal nem ellentétes a nemzeti szabályozás olyan értelmezése, amely szerint a megfelelő árengedmény a nem szerződésszerű teljesítéssel érintett időszak tekintetében azt eredményezheti, hogy az utazók által fizetett teljes árat vissza kell fizetni amiatt, hogy a teljesítés nyilvánvalóan nem szerződésszerű, annak ellenére, hogy az utazók az utazásszervező által nyújtott szolgáltatások egy részét igénybe vették?

3) Úgy kell-e értelmezni [a 2015/2302 irányelv] 14. cikke (1) és (2) bekezdésének rendelkezését, hogy a nem szerződésszerű teljesítéssel érintett egyes időszakok tekintetében az árengedmény iránti igény, valamint a nem szerződésszerű teljesítésből eredő valamennyi kár megtérítése iránti igény kizárólag a szerződő felek közötti szerződéses egyensúly helyreállítását szolgálja, vagy ezek az igények szankciós jellegűek is, amelyek visszatartják az utazásszervezőt a nem szerződésszerű teljesítéstől?

4) Úgy kell-e értelmezni [a 2015/2302 irányelv] 3. cikke 12. pontjának rendelkezését, hogy a hatósági aktusok – köztük a kormány képviselője által hozott, szálloda lebontásáról szóló határozat – nem tartoznak az elháríthatatlan és rendkívüli körülmények fogalmába?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

29 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontját ezen irányelv 4. cikkével összefüggésben akként kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés, amely előírja, hogy amennyiben az utazási csomagba tartozó szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése olyan harmadik személynek tudható be, aki nem vesz részt e szolgáltatások nyújtásában, és e nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan, az utazásszervezőnek, annak érdekében, hogy mentesülhessen az utazóval szembeni felelőssége alól, bizonyítania kell, hogy e nem szerződésszerű teljesítés e harmadik személy vétkes magatartásából ered.

30 A 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontja értelmében az utazó nem jogosult kártérítésre, ha az utazásszervező bizonyítja, hogy a nyújtott szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése olyan harmadik félnek róható fel, aki nem áll kapcsolatban az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározott utazási szolgáltatások nyújtásában, továbbá az előre nem látható vagy elháríthatatlan.

31 Mivel a 2015/2302 irányelv nem határozza meg az e rendelkezésben szereplő „felróható” kifejezést, illetve nem utal kifejezetten a tagállamok jogára e kifejezés jelentésének meghatározása érdekében, azt önállóan kell értelmezni, figyelembe véve az általános nyelvhasználatban elfogadott szokásos jelentését, azon szövegkörnyezetet, amelyben e kifejezést használják, valamint az ezen irányelv által követett célt (lásd ebben az értelemben: 2023. június 8-i UFC – Que choisir és CLCV ítélet, C-407/21, EU:C:2023:449, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2025. április 30-i Galte ítélet, C-63/24, EU:C:2025:292, 28. és 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

32 Az általános nyelvhasználatban elfogadott szokásos jelentése szerint a valakinek „felróható” kifejezés azt jelenti, hogy valamely tény e személy magatartásának eredménye, anélkül hogy szükségszerűen azt jelentené, hogy e magatartás az e személy terhére akár az alkalmazandó nemzeti jog, akár valamely szerződéses kikötés által előírt valamely kötelezettség szándékos vagy gondatlan megsértésének minősül. Ennélfogva a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontjában szereplő „harmadik félnek róható fel” kifejezés kétségtelenül magában foglalja azt az esetet is, amikor az utazási szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése e harmadik személy

„vétkességéből” ered. Mindazonáltal e kifejezés tágabb jelentéssel bír, és magában foglalják azt az esetet is, amikor e meg nem felelés az említett harmadik személy „vétkességnek” nem minősülő magatartásából ered.

33 Következésképpen a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontjában szereplő „felróható” kifejezés szokásos jelentésére tekintettel meg kell állapítani, hogy e rendelkezés lehetővé teszi az utazásszervező számára, hogy a nyújtott szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése esetén mentesüljön az utassal szemben fennálló kártérítési kötelezettsége alól, ha bizonyítja, hogy e nem szerződésszerű teljesítés harmadik személynek tudható be, anélkül hogy bizonyítani kellene, hogy az említett nem szerződésszerű teljesítés e harmadik személy vétkes magatartásából ered.

34 Ezt az értelmezést megerősíti az a szövegkörnyezet, amelyben e kifejezést használják. A 2015/2302 irányelvnek „Az utazási csomag teljesítése” című IV. fejezetében található 13. és 14. cikke ugyanis az utazásszervezők olyan harmonizált szerződéses felelősségi rendszerét vezeti be, amelyet ezen utazásszervezők objektív felelőssége, és azon esetek kimerítő meghatározása jellemez, amelyekben az utazásszervezők mentesülhetnek e felelősség alól (lásd ebben az értelemben: 2023. január 12-i FTI Touristik [Utazási csomag a Kanári-szigetekre] ítélet, C-396/21, EU:C:2023:10, 25. pont).

35 Közelebbről, ezen irányelv „Felelősség az utazási csomag teljesítéséért” című 13. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy az utazásszervező felel az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározott utazási szolgáltatások teljesítéséért, függetlenül attól, hogy a szolgáltatásokat az utazásszervező vagy más utazási szolgáltatók teljesítik-e. E cikk (3) bekezdése e tekintetben pontosítja, hogy ha az említett szolgáltatások bármelyikét nem e szerződésnek megfelelően teljesítik, főszabály szerint az utazásszervezőnek kell azt orvosolnia, és amennyiben azt nem orvosolja, az érintett utazó ezen irányelv 14. cikke (1) és (2) bekezdésének megfelelően árengedményre és kártérítésre jogosult. Az utazásszervező tehát főszabály szerint felelős az utazási csomagra vonatkozó szolgáltatások nemteljesítése esetén, függetlenül attól, hogy történt-e olyan esetleges vétkes magatartás, amelyet ő vagy szolgáltatói e szolgáltatások teljesítése során követtek el.

36 Bár a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (2) bekezdése rögzíti az utazásszervezőnek a nyújtott szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése miatt az utazó által elszenvedett károkért fennálló objektív felelősségének elvét, e cikk (3) bekezdése lehetővé teszi ezen utazásszervező számára, hogy mentesüljön e felelősség alól annak bizonyításával, hogy e nem szerződésszerű teljesítés az e (3) bekezdés a)–c) pontjában kimerítően felsorolt három eset valamelyikébe tartozik. E három esetben közös, hogy a nem szerződésszerű teljesítés az utazásszervezőn kívüli forrásnak, vagyis magának az utazónak vagy az utazási szolgáltatások nyújtásában részt nem vevő harmadik személynek vagy rendkívüli körülményeknek tudható be. E (3) bekezdés b) és c) pontja további feltételként írja elő, hogy a harmadik személy által okozott meg nem felelésnek vagy a rendkívüli körülményeknek elháríthatatlan jellegűnek kell lenniük. Azonban e három eset közül egyikben sincs szó „vétkességről”.

37 Végül, ami a 2015/2302 irányelv által követett célt illeti, ezen irányelv 1. cikkéből kitűnik, hogy e cél többek között a fogyasztóvédelem magas szintjének megvalósításához való hozzájárulásra irányul. Ezen irányelv 14. cikke (3) bekezdése b) pontjának a jelen ítélet 33. pontjában elfogadott értelmezése lehetővé teszi a fogyasztóvédelem ilyen szintjének biztosítását, mivel annak az utazásszervezőnek, aki e rendelkezés alapján mentesülni akar a szóban forgó utazási szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítéséért fennálló felelőssége alól, nemcsak azt kell

bizonyítania, hogy e nem szerződésszerű teljesítés olyan harmadik személynek tudható be, aki nem vesz részt ezen utazási szolgáltatások nyújtásában, hanem azt is, hogy az említett nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan jellegű. Ezen irányelv ilyen szintű fogyasztóvédelem biztosítására irányuló célkitűzése tehát önmagában nem igazolhatja, hogy az utazásszervezőnek bizonyítania kelljen valamely harmadik személy vétkességét annak érdekében, hogy nem szerződésszerű teljesítés esetén mentesülhessen az érintett fogyasztóval szembeni felelőssége alól.

38 Egyébiránt, mivel a 2015/2302 irányelv 4. cikke előírja, hogy eltérő rendelkezés hiányában a tagállamok nem tarthatnak fenn vagy vezethetnek be nemzeti jogukba olyan szigorúbb vagy kevésbé szigorú rendelkezéseket, amelyek célja az ezen irányelvben meghatározottaktól eltérő szintű védelem biztosítása az utazók számára, és ezen irányelv nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely lehetővé tenné a tagállamok számára, hogy az utazók számára a 14. cikk (3) bekezdésének b) pontjában előírttól eltérő szintű védelmet biztosító olyan rendelkezéseket vezessenek be vagy tartsanak fenn, amelyek értelmében az utazásszervező csak akkor mentesül az utazási csomagba tartozó szolgáltatások nyújtásával kapcsolatban nem álló harmadik személynek felróható nem szerződésszerű teljesítés miatti kártérítési kötelezettség alól, ha bizonyítja, hogy a meg nem felelés e harmadik személy vétkes magatartásának következménye, és hogy az előre nem látható vagy elháríthatatlan volt.

39 Következésképpen a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontjával ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés, mint amelyről az alapügyben szó van, amely előírja, hogy az utazó kizárólag akkor nem jogosult kártérítésre az érintett utazásszervező részéről, ha a nyújtott utazási csomagra vonatkozó szolgáltatások az e szolgáltatások nyújtásában részt nem vevő harmadik személynek felróhatóan nem szerződésszerűek, ha ezen utazásszervező bizonyítja, hogy e nem szerződésszerű teljesítés e harmadik személy vétkes magatartásából ered, amely előre nem látható vagy elháríthatatlan.

40 Mindemellett a belső jog alkalmazásakor a nemzeti bíróságok kötelesek a belső jogot úgy értelmezni, hogy a szóban forgó irányelv eredményének eléréséhez a lehető legteljesebb mértékig figyelembe vegyék annak szövegét és célját, következésképpen megfeleljenek az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdésének (2024. július 11-i Plamaro ítélet, C-196/23, EU:C:2024:596, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

41 Márpedig, amint arra a Bizottság az írásbeli észrevételeiben hivatkozott, az ilyen összhangban álló értelmezés lehetséges abban az esetben, ha az utazásról szóló törvény 50. cikkének (3) bekezdésében használt lengyel „vétkes” kifejezést úgy tekintenék, mintha a jelen ítélet 33. pontjában elfogadott értelemben véve „betudható” lenne a jelentése, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell értékelnie.

42 E megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontját ezen irányelv 4. cikkével összefüggésben akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés, amely előírja, hogy amennyiben az utazási csomagba tartozó szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése olyan harmadik személynek tudható be, aki nem vesz részt e szolgáltatások nyújtásában, és e nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan, az utazásszervezőnek, annak érdekében, hogy mentesülhessen az utazóval szembeni felelőssége alól, bizonyítania kell, hogy e nem szerződésszerű teljesítés e harmadik személy vétkes magatartásából ered.

A második kérdésről

43 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy még ha az utazó igénybe is vette az utazásszervező által nyújtott szolgáltatások egy részét, az a megfelelő árengedmény, amelyre ezen utas e szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése esetén jogosult, megfelelhet az érintett utazási csomag ára teljes visszatérítésének, amennyiben e nem szerződésszerű teljesítés súlyos.

44 A 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) bekezdése szerint az utazó „megfelelő árengedményre […] jogosult azon időtartam tekintetében, amely alatt nem volt szerződésszerű a teljesítés, kivéve, ha az utazásszervező bizonyítja, hogy a nem szerződésszerű teljesítés az utazónak róható fel.”

45 Így az e rendelkezésben említett árengedménynek összhangban kell állnia azon időszak egészével, amelynek során a meg nem felelésre sor került. Ezenkívül már megállapításra került, hogy ezen árengedmény megfelelő jellegének értékelését, akárcsak a nem szerződésszerű teljesítés megállapítását, objektív módon kell elvégezni, figyelembe véve az érintett utazásszervezőnek az utazási csomagra vonatkozó szerződésben vállalt kötelezettségeit (2023. január 12-i FTI Touristik [Utazási csomag a Kanári-szigetekre] ítélet, C-396/21, EU:C:2023:10, 39. pont).

46 A 2015/2302 irányelv 14. cikke (1) bekezdésének és 3. cikke 13. pontjának együttes olvasatából ugyanis az következik, hogy az utazásszervezőt terhelő azon kötelezettséget, hogy ilyen árengedményt biztosítson, csak az utazási csomagra vonatkozó szerződésben foglalt és nem teljesített vagy nem megfelelően teljesített utazási szolgáltatásokra tekintettel kell értékelni, azzal, hogy az érintett utazásszervezőt az ilyen szerződés alapján terhelő kötelezettségek nem értelmezhetők megszorítóan, és ennélfogva nemcsak az e szerződésben kifejezetten kikötött kötelezettségeket foglalják magukban, hanem az említett szerződés céljából eredő, ahhoz kapcsolódó kötelezettségeket is (lásd ebben az értelemben: 2023. január 12-i FTI Touristik [Utazási csomag a Kanári-szigetekre] ítélet, C-396/21, EU:C:2023:10, 37. és 38. pont).

47 Következésképpen a szóban forgó árengedmény megfelelő jellegére vonatkozó értékelésnek az érintett utazási csomagban szereplő, nem teljesített vagy hibásan teljesített utazási szolgáltatások értékének becslésén kell alapulnia, figyelembe véve e nemteljesítés vagy hibás teljesítés időtartamát és ezen utazási csomag értékét. Ezen utazási csomag árcsökkentésének meg kell felelnie a nem megfelelő utazási szolgáltatások értékének (2023. január 12-i FTI Touristik [Utazási csomag a Kanári-szigetekre] ítélet, C-396/21, EU:C:2023:10, 39. pont). Minél súlyosabb a nemteljesítés vagy a nem megfelelő teljesítés, annál jelentősebbnek kell lennie az árcsökkentésnek ahhoz, hogy megfelelőnek lehessen tekinteni.

48 Így, amennyiben az utazó részére nyújtott összes utazási szolgáltatás nem megfelelő, és az érintett utazásszervező nem bizonyítja, hogy e nem szerződésszerű teljesítés ezen utazónak tudható be, az utazó a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) bekezdése alapján jogosult az érintett utazási csomag árának ezen utazásszervező általi teljes visszatérítésére.

49 Egyébiránt, tekintettel a 2015/2302 irányelvnek az ezen irányelv 1. cikkében meghatározott magas szintű fogyasztóvédelem megvalósításához való hozzájárulásra irányuló céljára, az utazónak ezen irányelv 14. cikkének (1) bekezdése alapján akkor is joga kell, hogy legyen az érintett utazási csomag teljes árának visszatérítéséhez, ha bizonyos szolgáltatások nyújtása ellenére a nyújtott szolgáltatások nem szerződésszerű jellege olyan súlyos, hogy ezen utazási csomag okafogyottá, és így objektíve érdektelenné válik ezen utazó számára. Ha ugyanis e nem szerződésszerű teljesítés

olyan mértékű, hogy az ezen utazási csomag céljára tekintettel érdektelenné és értéktelenné teszi a nyújtott szolgáltatásokat, e nem szerződésszerű teljesítés ténylegesen egyenértékű az utazási csomag nemteljesítésével, amely ez utóbbi rendelkezés alapján jogot keletkeztet az utazási csomag árának teljes megtérítéséhez.

50 A jelen ügyben tehát a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy a körülmények összességére tekintettel értékelje, hogy az alapügyben szóban forgó bontási munkák, építési munkák és elmaradt vendéglátóipari szolgáltatások azzal a következménnyel jártak-e, hogy az alapeljárás felpereseinek utazási csomagja okafogyottá, és így objektíve érdektelenné vált a számukra. Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság erre a következtetésre jut, e felpereseknek a 2015/2302 irányelv 14. cikke (1) bekezdésének a lengyel jogba való átültetésére irányuló nemzeti szabályozás alapján jogosultnak kell lenniük arra, hogy az alapeljárás alperese mint utazásszervező teljes egészében visszatérítse ezen utazási csomag árát.

51 E megfontolások összességére tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy még ha az utazó igénybe is vette az utazásszervező által nyújtott szolgáltatások egy részét, az a megfelelő árengedmény, amelyre ezen utazó e szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése esetén jogosult, megfelelhet az érintett utazási csomag ára teljes visszatérítésének, amennyiben e nem szerződésszerű teljesítés olyan súlyos, hogy ezen utazási csomag a tárgyára tekintettel objektíve érdektelenné vált ezen utazó számára.

A harmadik kérdésről

52 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) és (2) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezésben biztosított, a nem szerződésszerű teljesítés teljes időtartamára vonatkozó megfelelő árengedményhez való jognak és a nem szerződésszerű teljesítés miatt elszenvedett kár megtérítéséhez való jognak kizárólag az a célja, hogy helyreállítsa az utazásszervező és az utazó közötti szerződéses egyensúlyt, figyelembe véve az ezen utazásszervezők által ténylegesen nyújtott szolgáltatásokat és az ezen utazók által fizetett árat, vagy e jogoknak az is célja, hogy szankcionálják az említett utazásszervezőt annak érdekében, hogy visszatartsák őt a nem szerződésszerű teljesítés eltűrésétől.

53 A lengyel kormány vitatja e kérdés elfogadhatóságát azzal az indokkal, hogy azok az okok, amelyek miatt a kérdést előterjesztő bíróság az említett jogok céljára kérdez rá, nem tűnnek ki kellőképpen az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból.

54 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EUMSZ 267. cikkel létrehozott együttműködés keretében kizárólag az ügyben eljáró és a meghozandó határozatért felelős nemzeti bíróság feladata annak értékelése, hogy az ügy sajátos jellemzőire tekintettel az ítélet meghozatalához szükség van-e az előzetes döntéshozatalra, és hogy a Bíróságnak feltett kérdések relevánsak-e. Következésképpen, ha a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni (2024. június 27-i Gestore dei Servizi Energetici ítélet, C-148/23, EU:C:2024:555, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

55 Ebből következik, hogy az uniós jogra vonatkozó kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, ha az uniós jogi szabály kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen

összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2024. június 27-i Gestore dei Servizi Energetici ítélet, C-148/23, EU:C:2024:555, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

56 Márpedig az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kellőképpen kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy az utazóknak a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) és (2) bekezdésében előírt, megfelelő árengedményhez és kártérítéshez való jogának célja-e az is, hogy szankcionálja és visszatartsa az utazásszervezőket, azzal a következménnyel, hogy e csökkentés és e kártérítés összegének meghatározása során figyelembe kell venni azt a tényt, hogy e jogok célja ezen utazásszervezők szankcionálása. Következésképpen a harmadik kérdés elfogadható.

57 Az e kérdésre adandó választ illetően meg kell állapítani, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikke (1) és (2) bekezdésének szövegéből kitűnik, hogy az e rendelkezésekben előírt kivételektől eltekintve a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az utazók minden olyan időszak vonatkozásában, amikor a nyújtott szolgáltatások nem szerződésszerűek, valamint az e nem szerződésszerű teljesítés következtében elszenvedett kár esetén jogosultak legyenek az utazásszervezőktől megfelelő árengedményre, illetve kártérítésre. E rendelkezés azáltal, hogy e jogokat az utazó számára biztosítja, lehetővé teszi az utazási csomagra vonatkozó szerződések megkötésekor fennálló szerződéses egyensúly helyreállítását, mivel lehetővé teszi egyrészt annak követelését az utazásszervezőtől, hogy a ténylegesen nyújtott szolgáltatásoknak megfelelő árat állítsa helyre, másrészt pedig azt, hogy az utazó ezen utazásszervezőtől ellentételezést kapjon azon kárért, amelyet a nyújtott szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése miatt szenvedett el.

58 Ezzel szemben sem a 2015/2302 irányelv 14. cikke (1) és (2) bekezdésének szövege, sem pedig az a szövegkörnyezet, amelybe e rendelkezés illeszkedik, nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy az e rendelkezésben írt jogok utazók számára e rendelkezések által történő biztosításának az is a célja, hogy lehetővé tegye az utazásszervezők szankcionálását a nem szerződésszerű teljesítés esetén. Sem az említett rendelkezés, sem ezen irányelv 13. cikke, amely e szervezők harmonizált szerződéses felelősségi rendszerét hozza létre, nem mondja ki annak lehetőségét, hogy büntető jellegű kártérítést írjanak elő számukra. A 2015/2302 irányelv 25. cikke, amely előírja, hogy a tagállamok megállapítják az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat, megerősíti, hogy e jogok utazók számára történő biztosításának nem az a célja, hogy lehetővé tegye az említett utazásszervezők szankcionálását.

59 Továbbá a 2015/2302 irányelv azon célja, hogy hozzájáruljon a fogyasztóvédelem magas szintjének megvalósításához, önmagában nem igazolhatja ezen irányelv 14. cikke (1) és (2) bekezdésének olyan értelmezését, amely szerint e rendelkezés célja az utazásszervezők szankcionálása is. Az említett irányelv ugyanis ezt a védelmi szintet már elérte azáltal, hogy az említett jogokat biztosítja az utazók számára annak érdekében, hogy a nyújtott szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítését követően helyreállítsák a köztük és az utazásszervezők között fennálló szerződéses egyensúlyt.

60 A fenti indokok alapján a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) és (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az e rendelkezésben biztosított, a nem szerződésszerű teljesítés teljes időtartamára vonatkozó megfelelő árengedményhez való jog

és a nem szerződésszerű teljesítés miatt elszenvedett kár megtérítéséhez való jog célja az utazásszervezők és az utazók közötti szerződéses egyensúly helyreállítása, nem pedig ezen utazásszervezők szankcionálása.

A negyedik kérdésről

61 Negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 12. pontját akként kell-e értelmezni, hogy a közhatalmi aktusokból eredő olyan helyzetek, mint a turisztikai infrastruktúra hatósági határozat végrehajtása keretében történő elbontása, nem tartoznak az e rendelkezés értelmében vett „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalma alá.

62 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 12. pontjában szereplő meghatározás szerint „az ilyen körülményekre hivatkozó fél által nem befolyásolható olyan helyzet, amelynek következményeit valamennyi ésszerű intézkedés megtétele esetén sem lehetett volna elhárítani”.

63 Ezen irányelv (31) preambulumbekezdése annak megállapításával szemlélteti e fogalom jelentését, hogy „[e]z kiterjedhet például a háborúra és más olyan súlyos biztonsági problémára, mint a terrorizmus, valamint az emberi egészséget veszélyeztető jelentős kockázatokra, például az úti cél helyén terjedő súlyos betegségekre, továbbá a természeti katasztrófákra, például az árvizekre vagy a földrengésekre, illetve az olyan időjárási körülményekre, amelyek következtében lehetetlen az utazási csomagra vonatkozó szerződésben meghatározott módon biztonságosan elutazni a célállomásra.”

64 Ezenkívül a Bíróság már kimondta, hogy az „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalma az arra hivatkozón kívül álló, rendkívüli és előre nem látható körülmények értelmében vett „*vis maior*” fogalmához hasonlít, amelyek következményeit a legnagyobb gondosság mellett sem lehetett volna elhárítani. Így annak ellenére, hogy a 2015/2302 irányelv egyáltalán nem utal a *vis maiorra*, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” e fogalma konkretizálja és hajtja végre kimerítően ezen irányelv keretében a „*vis maior*” fogalmát (lásd ebben az értelemben: 2023. június 8-i UFC – Que choisir és CLCV ítélet, C-407/21, EU:C:2023:449, 54. és 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat)

65 Egyébiránt a Bíróság megállapította, hogy a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 12. pontjában szereplő „elháríthatatlan és rendkívüli” kifejezés csak előre nem látható helyzetekre vonatkozik (lásd ebben az értelemben: 2024. február 29-i Tez Tour ítélet, C-299/22, EU:C:2024:181, 74. pont).

66 Ebből következik, hogy a közhatalmi aktusokból eredő helyzet csak akkor tartozhat a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 12. pontja értelmében vett „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalma alá, ha e helyzet kívül esik az arra hivatkozó fél befolyásán, és olyan következményekkel jár, amelyeket minden észszerű intézkedés megtétele esetén sem lehetett volna elhárítani, ami azt jelenti, hogy e körülmények függetlenek az arra hivatkozó féltől, és előre nem láthatók.

67 Márpedig a közhatalmi aktusok elfogadására általában mind eljárási, mind anyagi jogi szabályok irányadók, amelyek biztosítják többek között azt, hogy e jogi aktusokat a különböző érdekek mérlegelését követően, átlátható módon fogadják el. Ezen aktusok végrehajtását továbbá általában bizonyos nyilvánosság előzi meg. Az ilyen aktusok elfogadásából eredő helyzetek tehát általában nem előreláthatatlanok.

68 A jelen ügyben az alapeljárás alperese úgy véli, hogy a szóban forgó bontási munkák olyan közhatalmi aktus következményei, amelynek alá kellett vetnie magát, így az ezen aktusból eredő meg nem felelés olyan kivételes és elháríthatatlan körülménynek felel meg, amely mentesíti őt az alapeljárás felpereseivel szemben fennálló kártérítési kötelezettsége alól.

69 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének c) pontja értelmében az utazó nem jogosult kártérítésre, ha az utazásszervező bizonyítja, hogy a nem szerződésszerű teljesítés elháríthatatlan és rendkívüli körülmények miatt következett be.

70 Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak értékelése, hogy a jelen ügyben az alapügyben szóban forgó infrastruktúrák elbontása az albán hatóságok határozatának végrehajtása során olyan helyzetet teremtett-e, amely kívül esett az érintett utazásszervező ellenőrzésén, és olyan következményekkel járt-e, amelyeket minden észszerű intézkedés megtétele esetén sem lehetett volna elhárítani. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak meghatározása, hogy e határozat meghozatala előtt ezen utazásszervező vagy a szóban forgó idegenforgalmi infrastruktúra üzemeltetője tájékoztatást kapott-e az említett határozat elfogadásához vezető eljárásról, sőt részt vett-e ezen eljárásban, vagy hogy e személyeket a határozat végrehajtása előtt tájékoztatták-e ugyanezen határozat tartalmáról. Ezen üzemeltető ilyen tájékoztatása vagy részvétele elegendő, mivel a 2015/2302 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése alapján ezen utazásszervező felelős az utazási szolgáltatói által okozott nem szerződésszerű teljesítésért (lásd ebben az értelemben: 2021. március 18-i Kuoni Travel ítélet, C-578/19, EU:C:2021:213, 35. pont).

71 Ilyen részvétel vagy tájékoztatás megléte esetén a szóban forgó infrastruktúra elbontása nem tekinthető előre nem láthatónak. A nyújtott szolgáltatások ilyen bontás miatti nem szerződésszerű jellege nem tekinthető az érintett utazásszervező által nem befolyásolható olyan helyzetnek, amelynek következményeit minden észszerű intézkedés megtétele esetén sem lehetett volna elhárítani. Ha ugyanis ezen utazásszervezőt vagy szolgáltatóját tájékoztatják az ilyen határozatról, és az említett utazásszervezőnek elegendő idő áll rendelkezésére ahhoz, hogy a 2015/2302 irányelv 13. cikkének (5) bekezdése alapján kellő gondossággal más megfelelő szolgáltatásokat kínálhasson az érintett utazónak e határozat végrehajtását megelőzően, nem állapítható meg, hogy ezen utazásszervező nem tudta volna elkerülni az e határozatból eredő következményeket. Ilyen körülmények között e bontás nem tartozhat a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének c) pontja értelmében vett „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalma alá.

72 Adott esetben a szóban forgó infrastruktúra elbontásának az albán hatóságok határozata alapján előre látható jellege azt is kizárja, hogy az érintett utazásszervező mentesüljön az alapeljárás felpereseinek kártalanítására vonatkozó kötelezettsége alól a 2015/2302 irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontja alapján, amely előírja, hogy az utazó nem jogosult kártérítésre, ha az utazásszervező bizonyítja, hogy a nem szerződésszerű teljesítés olyan harmadik személynek tudható be, aki nem áll kapcsolatban az utazási csomagra vonatkozó szerződésben foglalt utazási szolgáltatások nyújtásával, valamint a nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan.

73 A fenti megfontolások összességére tekintettel a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 12. pontját akként kell értelmezni, hogy a közhatalmi aktusok elfogadásából eredő olyan helyzetek, mint például valamely idegenforgalmi infrastruktúra hatósági határozat alapján történő elbontása, nem tartoznak az e rendelkezés értelmében vett „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalma alá, ha ezen aktusokat olyan eljárást

követően fogadták el, amely lehetővé tette az érdekeltek, így például az érintett utazásszervező vagy annak esetleges utazási szolgáltatója számára, hogy azokról a végrehajtásuk előtt kellő időben tudomást szerezzenek.

A költségekről

74 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (tizedik tanács) a következőképpen határozott:

1) Az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatásegyüttesekről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, továbbá a 90/314/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv 14. cikke (3) bekezdésének b) pontját ezen irányelv 4. cikkével összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

azzal ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés, amely előírja, hogy amennyiben az utazási csomagba tartozó szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése olyan harmadik személynek tudható be, aki nem vesz részt e szolgáltatások nyújtásában, és e nem szerződésszerű teljesítés előre nem látható vagy elháríthatatlan, az utazásszervezőnek, annak érdekében, hogy mentesülhessen az utazóval szembeni felelőssége alól, bizonyítania kell, hogy e nem szerződésszerű teljesítés e harmadik személy vétkes magatartásából ered.

2) A 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

még ha az utazó igénybe is vette az utazásszervező által nyújtott szolgáltatások egy részét, az a megfelelő árengedmény, amelyre ezen utazó e szolgáltatások nem szerződésszerű teljesítése esetén jogosult, megfelelhet az érintett utazási csomag ára teljes visszatérítésének, amennyiben e nem szerződésszerű teljesítés olyan súlyos, hogy ezen utazási csomag a tárgyára tekintettel objektíve érdektelenné vált ezen utazó számára.

3) A 2015/2302 irányelv 14. cikkének (1) és (2) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

az e rendelkezésben biztosított, a nem szerződésszerű teljesítés teljes időtartamára vonatkozó megfelelő árengedményhez való jog és a nem szerződésszerű teljesítés miatt elszenvedett kár megtérítéséhez való jog célja az utazásszervezők és az utazók közötti szerződéses egyensúly helyreállítása, nem pedig ezen utazásszervezők szankcionálása.

4) A 2015/2302 irányelv 3. cikkének 12. pontját

a következőképpen kell értelmezni:

a közhatalmi aktusok elfogadásából eredő olyan helyzetek, mint például valamely idegenforgalmi infrastruktúra hatósági határozat alapján történő elbontása, nem tartoznak az e rendelkezés értelmében vett „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalma alá, ha ezen aktusokat olyan eljárást követően fogadták el, amely lehetővé tette az érdekeltek, így például az érintett utazásszervező vagy annak esetleges utazási szolgáltatója számára, hogy azokról a végrehajtásuk előtt kellő időben tudomást szerezzenek.

Aláírások